

Bespiegelingen bij de politieke crisis

Op het ogenblik van dit schrijven verkeert het land, waarin ik opgegroeid ben, in een diepe politieke crisis. Nochtans is mijn land het bijna welvarendste land ter wereld en zijn er minder leuke plekken om geboren te worden. Commentatoren, politici en opiniemakers duiden de crisis vanuit het streven van de Vlamingen naar meer autonomie in of afscheiding van het Federale België. Ik geloof dat de werkelijkheid complexer en de crisis mondialer is. De vermeende politiek-institutionele crisis is de facto (uitdrukking van) een diepe en mondiale identiteitscrisis, die zowat alle naties ter wereld in allerhande varianten (separatsime, nationalisme, etnisch en religieus fanatisme) weet te treffen.

De crisis heeft zijn wortels in de grillige ontwikkeling van het wereldkapitalisme, en de onrust die ermee gepaard gaat: polarisatie, dualisering, ongelijkheid, ecologische destructie ... De snelheid en de intensiteit waarmee het kapitaal vandaag markten overspoelt, overheden tegen elkaar uitspeelt, werknemers tegen elkaar opzet en onomkeerbare schade toebrengt aan het leefmilieu, is zonder voorgaande in de geschiedenis van de mensheid. Meer zelfs, de actuele ontwikkelingen die het globale kapitalisme markeren, problematiseren het mens-zijn zelf.

In de vorige eeuw bouwden mensen hun identiteit op vanuit ideologieën. De eerste wereldoorlog was tegelijkertijd catharsis van én katalysator voor het ideologische spanningsveld dat de twintigste eeuw zou blijven beheersen. Socialisme, liberalisme, nationaal-socialisme en communisme zijn slechts enkele van de grote verhalen volgens dewelke oorlogen werden gerechtvaardigd, zuiveringen werden doorgevoerd en staten werden opgebouwd of hervormd. Ze fungeerden als motor en bindmiddel voor de totstandkoming van grootschalige maatschappelijke experimenten: het communisme, het nazisme, de sociaal-democratie, enz.

De opmars van het kapitalisme wordt vandaag niet langer gehinderd door het bestaan van deze experimenten. Aan het begin van de 21ste eeuw staat 'kapitalisme' voor een maatschappelijk en economisch systeem dat zich uitstrekt van Siberië tot Cuba, van China tot Zuid-Afrika.

Toch zijn de grote verhalen, die aan de alternatieven ten grondslag lagen, blijven bestaan. De triomf van het neoliberale denken heeft niet zozeer het bestaansrecht dan wel het gebruiksrecht van ideologieën gewijzigd. In hun politieke uitwerking worden ze vandaag vooral ingezet om een bepaald sociaal-economisch krachtenveld te legitimeren. Omgekeerd vinden ze ook aanhang in

het vacuüm dat is ontstaan vanuit de ontredde- ring die de neoliberale globalisering met zich meebracht. Vooral nationalisme, ethnocentrisme en religieus fanatisme zijn gretig in trek, als strohalmen die mensen houvast en zekerheid moeten bieden in een wereld van middelpuntvliedende krachten.

Zo ook in België, waar de angst voor de mondialisering zich vertaald heeft in een brede aanhang voor nationalistische, extreem-rechtse en populistische partijen. Politieke leiders stappen vandaag zonder schroom mee in een verhaal dat mensen, regio's en gemeenschappen tegen elkaar opzet: Vlamingen vs Walen, allochtonen vs autochtonen, legalen vs illegalen, ...

De communautaire agenda, die voorbijgaat aan de echte breuklijnen en problemen in de samenleving, is de afgelopen maanden ontploft in het gezicht van de politieke klasse. De linkerzijde ligt meer dan ooit in de touwen en moet overeind krabbelen, op zoek naar politieke recepten die zekerheid en houvast bieden in onzekere tijden.

Het is mijn diepe overtuiging dat socialisten in die zoektocht moeten vertrekken vanuit het prangende (her)verdelingsvraagstuk, maar dat ze evenmin blind mogen zijn voor problemen die voortkomen uit de opwarming van het klimaat en het toenemende onvermogen om met verschillen in identiteit om te gaan.

Wees realistisch, schrijf het onmogelijke...

www.willemdeklerck.blogspot.com

Reacties: willem.de.klerck@telenet.be

Datum van publicatie: **08.02.2008**

